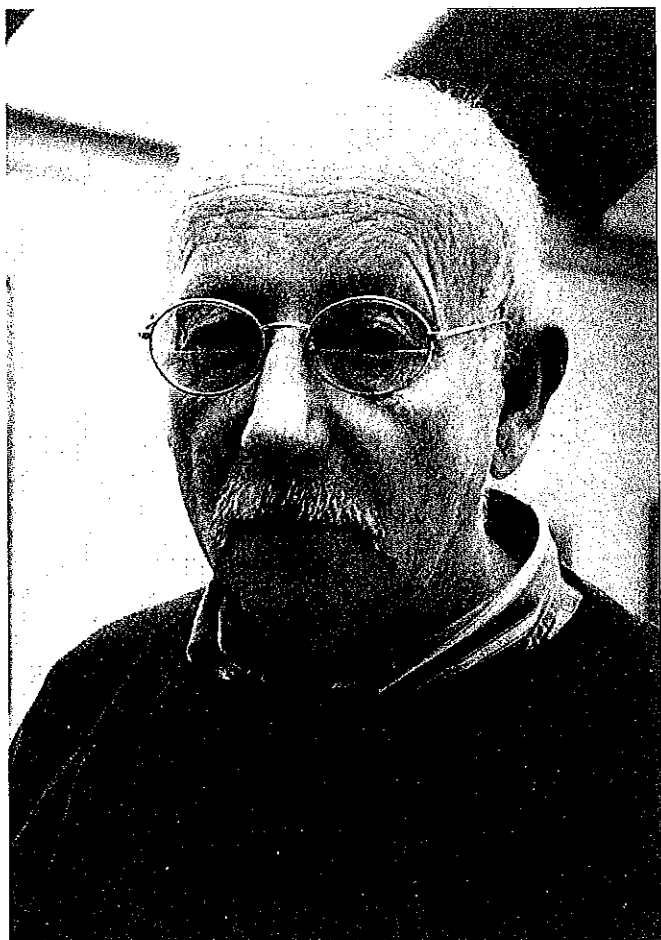

'Helaas hier geen toegang' staat er op de deur naar het atelier van de schilder Jan Kuiper. Het wekt nieuwsgierigheid op. Het blijkt een lange vrij smalle lichte ruimte te zijn. Kijkend door de vensters zie je in de verte een in grijze mist gehulde eenzame hoeve en eindeloze velden waarop rode kool en spruiten. Aan de einder weet men de Waddenzee.

Jan Kuiper: 'Soms gebeuren er vreemde dingen'

Jan Kuiper woont bijna twintig jaar te Spijk, in het noorden van ons land, in een honderdjarige Groninger boerderij aan de Tweehuizerweg. De omringende dorpen hebben vreemde namen: Hongerend de Wolf, Doodstil of Tweehuizen, waar dan ook echt maar twee woningen staan. Het landschap is wijsd en groots. Natuurlijk heeft zo'n landschap invloed op je werk. Het werk van Jan is indringend en moeilijk te beschrijven. Vergezichten, water, regen en wind, eenzaamheid, je vindt het allemaal terug in zijn schilderijen. Vandaar dat hij zich aan-

gesproken voelde door het thema **STORM** op de Najaarstentoonstelling 'Hommage aan Mesdag' waaraan twee VSB-Mesdag-Pulchriprijzen waren verbonden.

Er ontstond een soort drieluik, het midden houdend tussen een schilderij en een object. Drie schilderijtjes onder elkaar in één lijst samengevoegd: De ondergang van een vogel. Een vogel, samengesteld uit stukjes oud hout en opvliegend in het bovenste paneel, raakt in de greep van de storm. Hij houdt zich met moeite vliegend, duidelijk te zien op paneel twee. De fatale afloop eindigt beneden, vernietigd letterlijk tot wrak-hout. Mesdag maakte de verwoestende storm mee in 1894 waarin de gehele Scheveningse vissersvloot te pletter sloeg op de kustwal.

Het leverde Jan Kuiper een van de twee prijzen op. Trouwens hij kreeg al eerder enkele keren een prijs in Den Haag, onder anderen twee maal de Jacob Hartogprijs.

Jan werd in Heemstede geboren, volgde in Den Haag de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten waar hij ook zijn vrouw leerde kennen, de kunstenares Mieke Wolff. Hij gaf een korte tijd les aan de Haagse Vrije Academie. Daarna volgden jaren van lesgeven (tot 1989) aan de Academie van Rotterdam.

Jan Kuiper: 'Op de Haagse Academie kreeg ik les van o.a. Rein Draijer en Wil Rozendaal. Ik heb aan die twee didactische giganten erg veel gehad, zoals velen voor en na mij. Ze waren in vele opzichten elkaars tegenpolen. Bepaald niet altijd eendrachtig, stimuleerden ze de contrasterende mogelijkheden in mijzelf. Bij mijn weten is er nadien een dergelijke nuttige polariteit binnen een academie niet meer voorgekomen. Bertram Welsz leerde mij in die verre tijden met letters omgaan, Paul Citroen met siberisch' krijt. Ze waren evenzeer leerzaam door hun volstrekt tegengestelde manier van denken over het vak. Kortom, de Haagse Academie was in die dagen een rijk instituut. Het bepaalde mijn denken of er was daar een prima

aansluiting voorhanden op mijn mentaliteit. Misschien van beiden een beetje. Schilderen is trouwens een vreemd bedrijf. Er is een chaotische fase waarin een groot aantal mogelijkheden wordt herkend. Deze moeten dan vervolgens, om hoe dan ook tot één ding te komen, ingeperkt, afgekeurd of uitgesteld worden en gebruikt voor een nieuw doel: het volgende schilderij.

Vreselijk streng bezig zijn dus, meer met ingebouwde motor die je steeds gaande houdt, tenminste zolang de mens goed eet en wel ter been is.

Een vreemd bedrijf dus en ook nogal egocentrisch. De talloze mogelijkheden zijn au fond van één soort. Naarmate ik langer aan een schilderij werk blijkt er altijd één klimaat - het mijne - te gaan overheersen'.

Jan draait een van zijn laatste schilderijen om. Een groot paneel waarop twee menselijke figuren leunend tegen een tafel. Hun gezichten zijn zo geschilderd dat ze niet te onderscheiden zijn achter een stuk transparante golfplaat dat er in het midden overheen gespannen is. Toch proberen ze met elkaar in contact te komen. De beschouwer ziet dat het onmogelijk zal zijn.

Waarom, waardoor?

Niet door het erover gespannen golfplastic. Want de ruimte geeft iets van intimiteit weer terwijl je denkt dat de twee figuren elkaar best zouden kunnen bereiken. Eenzaamheid is te voelen in datgene wat Jan Kuiper niet schildert. Dat alles in een heel lichte toets van witte, grijze en blauwe tinten. Op de tafel een onbeholpen vaasje bloemen, kleurige noot in trieste omgeving. Net als op het schilderij dat in Pulchri hing. Een venijnige katvrouw aan tafel waarop een omgevallen bord met felgekleurde smurrie die er afdruipt. Dreigend steekt het een hand met vork naar boven. Wolken en wind draaien in een vliegende vaart om de figuur heen die jou onbewogen aantaart.

Dit alles in lichte kleuren, laag over laag, wit op wit waardoor de verf transparant wordt. Mede door subtiel aangebracht grijs krijgt het geheel iets dreigends, iets unheimisch. Aan de horizon helemaal bovenaan het schilderij ontwaar je een kalme zee met enkele scheepjes alsof er niets aan de hand is.

Dat is het vreemde aan het werk, de tegenstelling, het raadselachtige dat ongemerkt in elkaar overvloeit alsof het heel gewoon is.

De schilder schildert het ongrijpbare, het onbesprokene. En weer in die doorzichtige zachte doch stralende kleuren die de sfeer bepalen, er iets vrolijks aan geven, het zal wel goed aflopen.

'Mijn schilderijen' zegt Jan Kuiper 'lopen parallel aan het leven maar *soms gebeuren er vreemde dingen*. Als het me lukt dat over te brengen ben ik een gelukkig mens.'

Marianne Domnisse